

УДК 378.093.5 :[338.48:005.4]

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-106-2-18-23>

ПРОЄКТУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ЯК ОСНОВИ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ І ГОСТИННОСТІ

Л. В. Безкоровайна

ORCID 0000-0001-9502-9604

О. П. Літвінова-Головань

ORCID 0000-0002-2647-8147

К. В. Кацаєва

ORCID 0000-0002-7112-1653

У статті досліджуються питання проєктування розвитку туризму як основи туризмологічного знання в системі підготовки фахівців із туризму і гостинності, які проходять професійну підготовку у закладах вищої освіти. Становлення туризму як соціально-економічної інфраструктури, зростання гармонійної полікультурної людини з цілісним науковим світоглядом про глобальне та інтернаціональне призначення туризму в міжнародних зв'язках і співробітництві, культурній солідарності людства, особистісному – інтелектуальному, психологічному та професійному розвитку, формуванні національної свідомості тощо, привертають увагу своєю роллю в суспільстві. Підкреслено, що інтегрування в світову систему туризму і гостинності вимагає переходу українських туристичних підприємств на світові стандарти обслуговування, зміни форм організації та управління в готельно-ресторанному й туристичному бізнесі. Формування туристичної індустрії як однієї з провідних галузей ринкової економіки неможливо без освічених фахівців, здатних враховувати різні компоненти формування попиту і пропозиції на ринку туристичних і готельних послуг, сезонні, тимчасові й випадкові чинники. Наголошено на важливості набуття майбутніми фахівцями з туризму і гостинності знань та умінь проєктування та прогнозування сталого розвитку туризму як основи туризмологічного знання в закладах вищої освіти та готовності реалізації отриманих знань та умінь у професійній діяльності в умовах ринку.

Ключові слова: професійна підготовка, туризм і гостинність, туризмологія, майбутній фахівець із туризму, проєктування сталого розвитку туризму.

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Туризм зараз стає все більш важливою складовою світового валового внутрішнього продукту, як підтверджують численні спостереження ООН. Індустрія туризму безпосередньо підтримує понад 7,4 мільйона робочих місць. Зараз це одна з найбільших галузей у світі, і в міру розширення та глобалізації бізнесу попит на професіоналів у сфері подорожей продовжує зростати. Індустрія туризму розвивається відповідно до потреб суспільства, а тому потребує кваліфікованих і конкурентоспроможних кадрів, здатних здійснювати ефективну професійну діяльність у сфері туризму (Безкоровайна, 2017, с. 404-405). Інтеграція у світову туристичну систему вимагає від українських готельно-туристичних підприємств трансформації до світових стандартів обслуговування та зміни організаційно-управлінських форм готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Розвиток туризму був би неможливий без високоосвічених фахівців, здатних враховувати різноманітні складові формування попиту та пропозиції на ринку туристичних і гостинних послуг, а також сезонні, тимчасові та випадкові фактори. Туристичний ринок є дуже динамічним і суперечливим, особливо під впливом інфляційної складової та конкретних обставин кон'юнктури туристичного ринку (там само, с. 405).

70-та Генеральна Асамблея ООН провела саміт і прийняла Порядок денний розвитку після 2015 року, що визнано міжнародною спільнотою подією історичного значення. Теми цього саміту охоплюють різні аспекти, такі як економічний і соціальний розвиток, конкурентоспроможність різних країн, навколишнє середовище та енергетична безпека, глобальне партнерство з розвитку тощо. Підготовча робота є важкою та безпрецедентною. У межах нашого дослідження важливими вважаються питання, що стосуються саме сфери освіти та туризму (там само).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Основою сталого розвитку є невід'ємне право на життя та повний розвиток прав людини. Нові цілі мають забезпечити інтеграцію зусиль щодо економічного зростання, прагнення до соціальної справедливості та раціонального природокористування, що вимагає глибокої соціально-економічної трансформації України та світу та реалізації можливостей глобального партнерства по-новому.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є з'ясування властивостей планування розвитку туризму як основи туристичних знань у підготовці фахівців сфери туризму та гостинності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Після саміту в рамках 70-ї Генеральної Асамблеї ООН перед державами-членами ООН постало

нове завдання щодо коригування цілей, поставлених на глобальному рівні, та їх моніторингу. Визначимо деякі цілі та завдання: подолання бідності у всіх її формах повсюди (місія: запровадити відповідні універсальні системи та заходи соціального захисту на національному рівні); забезпечити здоровий спосіб життя та сприяти добробуту для всіх у будь-якому віці (місія: розкрити потенціал усіх країн у сфері раннього попередження та зменшення ризику для здоров'я); зменшити внутрішню нерівність та нерівність між країнами (місія: до 2030 року прийняти законодавство, яке підтримує та заохочує активну участь у соціальному, економічному та політичному житті всіх людей, незалежно від віку, статі, походження, релігії, економічного чи іншого статусу); забезпечити відкритість поселень, безпеку, життєздатність та екологічну стійкість (місія: підтримувати позитивні економічні, соціальні та екологічні відносини між містами, передмістями та сільськими територіями на основі покращення якості національного та регіонального планування розвитку; активізувати зусилля); захист і збереження світу, культурної та природної спадщини; вжити термінових заходів для боротьби зі зміною клімату та її наслідками (місія: покращити освіту, поширити інформацію та спроможність людей і установ щодо пом'якшення наслідків зміни клімату); захистити та раціонально використовувати океани та моря для сталого розвитку морських ресурсів (місія: покращити захист та раціональне використання океану та його ресурсів); захистити та відновити екосистеми та сприяти їх раціональному використанню, раціонально використовувати ліси, зупинити процес деградації земель та зупинити процес втрати біорозмаїття (місія: до 2030 року забезпечити захист гірських екосистем та їх біорозмаїття та збільшити переваги, які вони надають для сталого розвитку; вжити значних заходів для стримування деградації природних середовищ існування та запобігання втраті біорозмаїття); сприяти будівництву для сталого розвитку миролюбних та відкритих суспільств (місія: забезпечити доступ громадськості до інформації та захистити основні свободи відповідно до національного законодавства та міжнародних угод); забезпечити всебічну та справедливу якісну освіту та заохочувати можливість навчання впродовж життя для всіх (місія: до 2030 року збільшити кількість людей, які володіють професійними та технічними навичками, необхідними для пошуку роботи та доступу до гідної роботи; значно збільшити до 2020 року кількість стипендій, що надаються країнам, що розвиваються, та значно збільшити кількість кваліфікованих викладачів); сприяти прогресивному, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх (місія: забезпечити розробку та реалізацію стратегій, котрі заохочують сталий туризм, що сприяє створенню робочих місць, розвитку

місцевої культури і місцевих продуктів); створити стійку інфраструктуру для сприяння всебічній і сталій індустріалізації та інноваціям (місія: розширити доступ до інформаційних і комунікаційних технологій); забезпечити перехід до раціональних моделей споживання та виробництва (місія: забезпечити, щоб люди в усьому світі мали доступ до відповідного сталого розвитку та способу життя в гармонії з природою); посилення засобів для посилення роботи в рамках глобального партнерства для сталого розвитку (місія: розширення співпраці на рівнях північ-південь і південь-південь, науки, технології та інновацій, тристороннє регіональне та міжнародне співробітництво та зміцнення обміну взаємними знаннями на узгоджених умовах, включаючи покращення координації між існуючими механізмами за допомогою глобального механізму сприяння передачі технологій).

Що стосується сталого розвитку туризму, резолюція наголошує на важливості міжнародного туризму, необхідності кращого взаєморозуміння між народами та поваги до культурних цінностей у всьому світі, що має в цілому сприяти зміцненню миру на землі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, соціальний прогрес значною мірою залежить від підтримки балансу між цілями сприяння економічному зростанню, конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення екологічної безпеки та зменшення соціальної нерівності. Для досягнення довгострокових цілей необхідно послідовно виконувати визначені коротко- та середньострокові завдання. Передумовами досягнення всіх без винятку цілей розвитку є якісне управління, усунення корупції та громадська підтримка. Тому стратегічні цілі мають бути сформульовані з урахуванням належного управління, прозорого урядування, участі громадськості у прийнятті рішень та моніторингу їх виконання. Тому питання якості підготовки фахівців сфери туризму та гостинності, а також набуття туристичних знань для планування та прогнозування розвитку туризму є актуальним і важливим на сьогодні. Врахування питань інформаційних технологій у системах підготовки майбутніх фахівців індустрії туризму та гостинності вважається *перспективним напрямком подальших досліджень*.

Література

1. Безкоровайна Л. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2018. 713 с. URL: <http://surl.li/cidsq> (дата звернення: 15.06.2023).

2. Безкоровайна Л. Концепція підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. Київ, 2017. № 1–2. С. 67–78.
3. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. *Відом. Верховн. Ради України*. 1995. № 31. Ст. 241. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VIII (222-19) від 02.03.2015 р., Відом. Верховн. Ради України. 2015. № 23. ст. 158. URL: <http://surl.li/bupcs> (дата звернення: 05.06.2023).

References

1. Bezkorovaina, L. (2018). Teoretychni i metodychni zasady profesiinnoi pidhotovky maibutnix fakhivtsiv z turyzmoznavstva u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological basis of the professional training of the future masters of tourism in higher educational institutions]. (Thesis of Doctor of Pedagogical Sciences), 713. Zaporizhzhia: Zaporizhzhia National University. Retrieved from: <http://surl.li/cidsq> (date of appeal: 15.06.2023) (ukr).
2. Bezkorovaina, L. (2017). Kontseptsiiia pidhotovky maibutnix fakhivtsiv z turyzmoznavstva u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [The concept of training future tourism specialists in higher educational institutions]. *Osvitohichnyi dyskurs: elektronne naukove fakhove vydannia*. Kyiv. № 1–2. S. 67–78 (ukr).
3. Pro turyzm: Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 r. № 324/95-VR. Vidom. Verkhovn. Rady Ukrainy. 1995. № 31. St. 241. Iz zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonom № 222-VIII (222-19) vid 02.03.2015 r., Vidom. Verkhovn. Rady Ukrainy. 2015. № 23. st. 158. Retrieved from: <http://surl.li/bupcs> (date of appeal: 05.06.2023) (ukr).

DESIGNING SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT AS THE BASIS OF TOURISM KNOWLEDGE IN THE TRAINING SYSTEM OF TOURISM AND HOSPITALITY SPECIALISTS

L. V. Bezkorovaina, O. P. Litvinova-Holovan, K. V. Katsaieva

The article examines the issue of designing tourism development as the basis of tourism knowledge in the system of training specialists in tourism and hospitality who undergo professional training in higher education institutions. The formation of tourism as a socio-economic infrastructure, the growth of a harmonious multicultural person with a holistic scientific outlook on the global and international purpose of tourism in international relations and cooperation, cultural solidarity of humanity, personal-intellectual, psychological and professional development, the formation of national consciousness, etc., attract attention his role in society. It is emphasized that integration into the world system of tourism and hospitality requires the transition of Ukrainian hotel, restaurant, and tourist enterprises to global standards of service, changes in the forms of organization and management in the hotel, restaurant, and tourist business. The formation of the tourist industry as one of the leading branches of the market economy is impossible without educated specialists who are able to take into account various components of the formation of demand and supply in the market of tourist and hotel services, seasonal, temporary and

random factors. The importance of acquiring knowledge and skills of planning and forecasting the sustainable development of tourism by future specialists in tourism and hospitality as the basis of tourism knowledge in institutions of higher education and the readiness to implement the acquired knowledge and skills in professional activities in the conditions of the tourism market is emphasized.

Keywords: *professional training, tourism and hospitality, tourism, future tourism specialist, planning of sustainable development of tourism.*

Безкоровайна Лариса – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна). E-mail: lvbeskorovaynaya@gmail.com

Bezkorovaina Larisa – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of Tourism and Hotel and Restaurant Business, Zaporizhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine). E-mail: lvbeskorovaynaya@gmail.com

Літвінова-Головань Ольга – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізичної культури і спорту, Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна). E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Litvinova-Holovan Olha – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Physical Culture and Sports, Zaporizhia National University, (Zaporizhzhia, Ukraine). E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Кацаєва Крістіна – студентка 1 курсу освітнього рівня магістр спеціальності «Спорт», Запорізький національний університет (м. Запоріжжя, Україна). E-mail: tinakatsaeva@gmail.com

Katsaeva Kristina – student of the 1-st year of the master's degree in the specialty «Sport», Zaporizhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine). E-mail: tinakatsaeva@gmail.com